

"Arkadaş! İman bütün eşya arasında hakikî bir uhuvveti, irtibatı, ittisali ve ittihad rabitalarını tesis eder. Küfür ise, bürûdet gibi bütün eşyayı birbirinden ayrı gösterir ve birbirine ecnebi nazarıyla baktırır." İzahı?

Bu cümle, varlık alemine iman nazarıyla bakışı ders vermektedir.

Eşya arasında hakiki bir **"uhuvvet"** vardır, yani gerçek manada birbirinin kardeşidirler. Bu kardeşlik sebebiyle aralarında **"irtibat"** vardır, birbirlerine bağlıdırlar. Bu bağlılık o dereceye varır ki birbirleriyle bitişirler, **"ittisal"** peyda ederler ve tek bir şey gibi olurlar. Böylece birbirleriyle **"ittihat"** ederek, aynı gayeye birlikte hizmet ederler.

Nur Külliyyatı'nda kâinat bazen muhteşem bir saraya, bazen en mükemmel meyvesi insan olan bir ağaca, bazen bütün çarkları aynı gayeye hizmet eden bir fabrikaya benzetilir. Bu sarayın müştemilatı, bu ağacın dalları, yaprakları, meyveleri ve bu fabrikanın aletleri arasında tam bir dayanışma ve kardeşlik vardır. Bu sayede varlıkları devam ve hedefleri tahakkuk eder. Şu var ki, cansızlar aleminin bu yardımlaşmaya şuuruları taalluk etmez. Ancak, el ele verip büyük bir nizam ve intizam ile çalışmalarında bu manayı açıkça ders verir.

Uhuvvet, kardeşlik demektir ve bu kelime **"bütün müminlerin birbirinin kardeşi olduğunu"** bildiren ayet-i kerimeyi hatırlatır. Üstat Hazretleri, bu ayetin tefsiri mahiyetindeki Uhuvvet Risalesinde müminler arasındaki birlik bağlarını şöyle dile getirir:

"...her ikinizin Hâlıkınız bir, Mâlikiniz bir, Mâbudunuz bir, Râzıkınız bir bir, bir, bine kadar bir, bir. Hem Peygamberiniz bir, dininiz bir, kıbleniz bir, bir, bir, yüze kadar bir, bir. Sonra köyünüz bir, devletiniz bir, memleketiniz bir, ona kadar bir, bir."(1)

Biz bu ittifak rabitalarıyla bütün müminlerle kardeş olduğumuz gibi, kâinattaki bütün eşya da aynı İlâhî isimlere ayna olmaları cihetiyle birbirleriyle kardeşlerdir.

Öte yandan, bizim de kâinattaki her varlıkla bu manada bir kardeşliğimiz vardır. Cansızlar alemiyle **Hâlık'**ımız bir **Rabb'**imiz bir, **Malik'**imiz birdir. Canlılar alemiyle ittifak rabitalarımız daha da artar; **Muhyi'**miz (hayat verenimiz bir), **Rezzak'**ımız

bir, **Basir**'imiz, **Semi**'imiz, **Kerim**'imiz birdir.

Tabiat sevgisi, hayvan sevgisi ve en önemlisi insan sevgisi ancak bu şuurla ulvi bir mahiyet kazanır. Bu şuura eren bir insan kimseye, gerçek manada, düşman olamaz; her şeyi ve herkesi Allah'ın eseri olarak görür, O'nun isimlerinin aynaları olarak seyreder.

Nefis ve şeytanın aldatmalarıyla ortaya çıkan kötü neticeler karşısında bize düşen görev, kendini zayi etme yoluna giren o gafil aynalara acımak, elimizden geliyorsa islahlarına çalışmaktır. Tesadüfen var olduklarına inanan, yahut kendilerini tabiatın veya maddenin eseri olarak gören kimselere karşı tavrımız da yine onları aldanmış kullar olarak görüp, kendilerine hak ve hakikati en güzel şekilde tebliğ etmek olmalıdır.

Bir ayet-i kerimede şöyle buyrulur:

“Kötülüğe, en güzel bir şekilde, iyilikle cevap ver. (eğer böyle yaparsan) Seninle arasında büyük bir düşmanlık olan kişi, senin en sıcak (en samimi) dostun haline gelir.” (Fussilet, 41/34).

Dostluk sıcaklıkla ifade edilir, aldırılmazlık ve ilgisizlik ise soğuklukla: **“Sıcak ilgi gösterdi.”** ve **“Soğuk davrandı.”** cümleleri bu iki farklı davranışı ifade ederler.

Özetleyecek olursak:

Bütün varlık alemi mahluk olmada birleşirler.
Bütün canlılar, hayat sahibi olmakta ortaktırlar.
Bütün insanlar, akıl sahibi olmakta birleşirler.
Bütün müminler de imanda müşterektirler.

(1) bk. [Mektubat, Yirmi İkinci Mektup, Birinci Mebhas.](#)

İman birleştirir, küfür ise ayrıştırır. Çünkü iman bütün kalpleri ve akılları bir Allah'a, bir Peygambere, bir hedefe yöneltirken, küfür ise; kalp ve akılları sebeplerle ve batıl inançlarla dağıtıyor ve ayrıştırıyor.

Kalp ve akıllar dağılıp ayrışınca zıtlıklar, ayrışmalar ve neticesinde de düşmanlıklar, kavgalar ve nizalar ortaya çıkıyor.

İnsanın kalp ve ruhu, dünya ve onun içindeki her şey ile ilgili ve onlara duygusal bir yakınlık içindedir. Ruh ve kalbin bu ilgi ve duygusal yakınlığı, eşya ile insan arasında bir ünsiyet ve ülfet oluşturuyor. Halbuki bu eşya çok seri ve süratli bir şekilde ölüme ve zevale gidiyor. Bu da insanın kalp ve ruhunda ciddi yara ve üzüntülere sebep oluyor.

İşte eşyanın ölüm ve zevalinden gelen bu ciddi yara ve üzüntülerden kurtulmanın ve hakiki ibadet edilmeye layık olan ve bütün güzelliklerin kaynağı olan sonsuz rahmet ve şefkate yönelmenin ve ondan tam istifade etmenin en güzel ve en tesirli yolu, **iman ve ibadettir**. İman ve ibadet insanın kalp ve ruhunu kesretten vahdete, yani eşyadan eşyanın hakiki sahibi olan Allah'a çeviriyor.

Evet, gerçek mutluluk ve saadet, eşyanın üzerinde yansıyan güzelliklere müptela olup onların kaybolmaları ile üzüntü ve kedere düşmek değil, o eşyada yansıyan ve tezahür eden güzelliklerin hakiki kaynağı olan sonsuz cemal sahibi Allah'ı bulup, O'na iman ve ibadet ile bağlanmaktır.

Küfür eşyaya hasr-ı nazar ettiği ve eşyanın hakiki maliki olan Allah'tan gafil olduğu için, eşya adedince insana hüzün ve elem verdiriyor. Ölüm ve fanilik, küfrün de karanlık yüzü ile, insanoğlunun ruhunda derin bir yara ve düşmanlık hissi oluşturuyor.

Baraj bendinin bu tarafındaki rutubet ve nem, barajın arkasındaki su kitlesinden nebean ediyor ve o rutubetin manası ve devamlılığı o su kitlesinden geliyor. Şayet rutubet ile suyun irtibatı kesilse o nemin ömrü bir an bile değildir.

Kainattaki bütün güzellik ve mükemmellikler, Allah'ın sonsuz cemal ve kemalinden nebaen eden rutubetler gibidir. Şayet ikisi arasındaki intisabı küfür ile kesersek, o zaman kainatta tezahür eden cemal ve kemaller, fani olmaları ciheti ile adileşip çirkinleşirler. Çünkü insan meftun ve müptela olduğu cemal ve kemalin sonsuz yokluk kuyusunda kaybolmasını istemez, şayet o cemal ve kemaller yokluk ve hiçlik çukurunda kayboluyor ise, ayının ulaşamadığı üzümeye koruk demesi gibi, kafir de o cemal ve kemali inkar eder. Oradaki o cüzi cemalde kaybolup gitmiş olur, hatta kalbi o cemalin arkasından çok acı çeker.

Tevhit nazarı ile bakıldığında, o cüzi olan cemal ve kemal, sonsuz cemal ve kemalin müjdecisi, habercisi oluyor. Ve insana müthiş bir helacan ve heyecan veriyor. Çünkü o cüzi cemal ve kemal böyle tatlı ise, onun asıl membaı olan sonsuz cemal ve kemal nasıldır der, cennete ve rü'yete müthiş bir merak oluşur.